

Noen ganger må vi snakke om oss selv

Helén Ingrid Andreassen
psykolog

Jeg har til gode å se at det å fortelle om psykologers arbeidshverdag har gått på bekostning av fag og samfunnsansvar.

Helén Ingrid Andreassen. Foto: privat

I Tidsskriftet har vi den siste tiden hatt en debatt om hvorvidt psykologer klager for mye på egne arbeidsforhold. Denne debatten har oppstått etter at Yngre psykologers utvalg (YPU) har satt søkelyset på yngre psykologers arbeidsvilkår. Mange unge psykologer har også fortalt om sin hverdag. I ettertid har psykologer blitt oppfordret til å være mer opptatt av fag, mindre av fagforening. For meg er dette

en kunstig motsetning, som jeg ikke kan se avkreves av noen andre fagforeninger. Hvorfor skulle psykologer og Psykologforeningen bli mindre troverdige samfunnsaktører av å snakke om egne arbeidsforhold?

Jeg er enig i at Psykologforeningen på mange måter står i en skvis. Det er balansekunst å skulle håndtere rollene både som fagforening, faglig forening og samfunnsaktør. Vektingen av disse ulike rollene har gjennom flere år og landsmøter vært heftig debattert, og jeg ønsker ikke å vekke denne debatten til live. Jeg undrer meg likevel over kritikken YPU og unge psykologer har fått.

Det er en del av det å delta i samfunnsdebatten.

Det antydes fra flere at vi da ikke vil bli tatt seriøst av beslutningstakere, fordi det vil mistenkes at vi kun prater på vegne av oss selv. Men det å fortelle fra sin hverdag, både som enkeltpersoner og som fagforening, er en helt vanlig og viktig del av det offentlige ordskiftet.

To sider, samme sak

Det å være fagforening og kjempe for høy faglig standard i psykisk helsevern er ofte to sider av samme sak. 27. juni deltok jeg på en debatt i Dagsnytt 18, i etterkant av at regjeringen la frem Opptrappingsplan for psykisk helse (2023–2033). I denne debatten representerte jeg Psykologforeningen, som leder av Yngre psykologers utvalg (YPU). Bakgrunnen for mitt engasjement var todelt. Jeg har selv jobbet i psykisk helsevern og sett hvordan kollegaer har jobbet altfor hardt for å kompensere for et system som ikke er laget for å gi god nok hjelp. Det aller verste var likevel å se alle pasientene som fikk et minimumstilbud, når de hadde trengt en helhetlig, tett oppfølging. Jeg forsøkte å representere både fag og fagpolitikk og opplevde at det hang godt sammen.

Men det er klart at det kan oppstå situasjoner hvor det kan være rimelig å tvile på om en fagforening, som også skal være faglig forening, snakker på vegne av seg selv eller ut ifra hva de mener er best for samfunnet. Ønsker vi flere psykologer i kommunen for å sikre oss selv arbeidsplasser eller fordi det er forskningsmessig evidens for at det er bra for befolkningen? Når psykologer er skeptiske til medisiner, er det fordi vi ønsker hegemoniet bort fra psykiatere, eller fordi det er noe vi faglig mener er best? Er det faglig belegg for at psykologer bør inn i flere sektorer, eller er det at vi ønsker mer makt?

Nye stemmer

Nye stemmer er Psykologtidsskriftets spalte for ikke-spesialister som tør å mene noe. Helén Ingrid Andreassen er spaltist i septemberutgaven. Les flere bidrag.

Det fremstår som en åpenbar profesjonskamp som treffer tidsånden dårlig.

Det kan godt hende det er flere som allerede stiller seg spørsmål som dette. Både fagforeninger, interesseorganisasjoner og politiske partier vil typisk ha lignende mistanker mot seg. Det er en del av det å delta i samfunnsdebatten. Alle har egeninteresser som kan spille inn i faglige og politiske debatter. Politikerne og media vet og kommer ikke til å glemme at vi er en forening av og for psykologer. Samtidig tviler jeg på at andre fagforeninger og profesjonsforeninger får like mye internkritikk når de er ute i media og forteller om tøffe arbeidsvilkår. Jeg tror vi kommer den ytre

kritikken langt i forkjøpet. Jeg mener mange psykologer ikke viser forståelse for at dette er, og bør være, en del av Psykologforeningens mandat.

Psykiaterne

Et eksempel på en fagforening som har håndtert dette dårlig den siste tiden, er Norsk psykiatrisk forening. Riktignok presenterer de seg som en fagmedisinsk forening i psykiatri. Like fullt er de en del av Legeforeningen, som definitivt er en fagforening for leger

De har den siste tiden hatt en rekke innlegg der de forsvarer den medisinske modellen og medikamentbruk. Det fremstår som en åpenbar profesjonskamp som treffer tidsånden dårlig.

Psykologforeningen og psykologene er milevis unna en slik fremtoning, selv om vi forteller om våre arbeidsforhold. Når lærere, jordmødre eller andre fagforeninger forteller om sine krevende arbeidsforhold, blir det helt urimelig å hevde at lærere har gjort seg irrelevante i debatten om skolens faglige innhold, eller at jordmødrene kun forteller om dårlige forhold i fødselsomsorgen, for å mele sin egen kake. Fagforeningen og de faglige innspillene går hånd i hånd.

Min opplevelse er at psykologer og Psykologforeningen balanserer sine roller godt. Vi deltar i faglige debatter som omhandler for eksempel tvang, evidens for terapi og rus. Dette er debatter der psykologer har gode faglige innspill, og hvor vi har høy troverdighet. Det er fordi det som fortelles, er sant, tydelig og med gode argumenter. Det går fint an å gjøre alt dette samtidig. Jeg har til gode å se at det å fortelle om psykologers arbeidshverdag har gått på bekostning av fag og samfunnsansvar.

Større åpenhet

Psykologer og Psykologforeningen har stor tyngde og troverdighet. I motsetning til YPUs kritikere mener jeg foreningen kunne vært enda mer tydelig og til stede i offentligheten når det gjelder arbeidsforholdene i psykisk helsevern. Skal vi skape et press for endring, må vi fortelle åpent og i media for å få flere med på laget. Jeg tror mange ville reagert og presset på for endring dersom hverdagen i psykisk helsevern kom tydeligere frem. Først og fremst av hensyn til pasienten, men også fordi jeg tror folk flest ønsker seg uthvilte behandlere med kapasitet til å gi best mulig behandling.

I debatten om psykisk helsevern eller andre viktige politiske felt er det viktigste at vi har argumentene og evidensen på plass. Ved å være åpne, ærlige og redelige. Jeg tror vi er nødt til å akseptere at man som fagforening, av natur, er en politisk aktør i det offentlige ordskiftet. Skal man være helt fri for mistanken om å kun tale på vegne av psykologer som profesjon, må man nesten prate på vegne av en annen organisasjon eller ikke bruke psykologtittelen når man uttaler seg om faglige spørsmål. Jeg tror åpenbart ikke det er gode løsninger, ei heller er det lurt å late som om vi ikke har en fagforening.

Som psykolog ønsker jeg at Psykologforeningen skal vise frem og være stolt av at man representerer psykologer, både som fagpersoner og som arbeidstakere. Vi trenger mer psykologi og fagkunnskap i media og offentligheten. Også trenger vi en fagforening som tar kampen for bedre behandling for pasientene og for oss som arbeidstakere. Så må vi tåle at noen av og til lurer på om vi i enkelte debatter representerer fag eller profesjon. Det er ingen som deltar i det offentlige ordskiftet som ikke har flere roller.

Merknad: Ingen oppgitt interessekonflikter.